

КРЕДИТНІ ДЕРИВАТИВИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ЕМПІРИЧНІ АСПЕКТИ

*С.В. Діденко, викладач, Черкаський банківський інститут
Української академії банківської справи НБУ*

Один з чинників низького рівня управління фінансовими ризиками в банківській сфері – відсутність розвиненого та стабільного ринку похідних фінансових інструментів. Відчувається як недолік методології застосування похідного інструментарію, так і дефіцит кваліфікованих кадрів, здатних його ефективно використовувати. Одним із інструментів, що здатні забезпечити низький рівень кредитного ризику, при цьому не впливаючи безпосередньо на позичальника, є кредитні деривативи. Перспектива відокремити кредитний ризик від інших видів ризику і розподілити ризик кредитора серед інших учасників фінансового ринку є досить привабливою. Саме такий інструмент як кредитні деривативи сьогодні дозволяє це зробити.

Можливість відокремити кредитний ризик від активів і зобов'язань робить кредитні деривативи привабливими для використання. За їх допомогою можна хеджувати кредитні ризики, забезпечувати їх диверсифікацію, приймати коротку або довгу позицію за бажаним профілем ризиків.

Цей вид деривативів дозволяє банку хеджувати кредитний ризик, відділяючи його від фінансового ризику протягом всього періоду дії базового активу (на відміну, наприклад, від договору страхування, що укладається на фіксований термін).

Упродовж останніх років більшість проблем, пов'язаних із застосуванням кредитних деривативів, були вирішені, відповідно і ринок цих інструментів продовжує швидко зростати. Так, за даними звіту Банку міжнародних розрахунків (*Bank for International Settlements, BIS*), останніми роками спостерігається значне зростання використання кредитних деривативів, номінальна вартість яких виросла у 2003 р. до 1,8 трлн. дол. США.

Міжбанківська природа ринку кредитних деривативів досить швидко адаптувала його до світових стандартів і забезпечила усунення меж між національними та світовими ринками. При використанні деривативів кредитного ризику слід пам'ятати, що вони займають власну окрему нішу серед інших фінансових інструментів і потребують надзвичайно обережного використання.

При управлінні банківськими ризиками можуть використовуватися різні види похідних інструментів (наприклад, різні види ф'ючерсних контрактів, валютний або процентні свопи, опціони). Кредитний своп – угода, згідно з якою продавець контракту зобов'язується провести обумовлені виплати по певному активу у разі настання ризикової події: оголошення дефолту позичальником за своїми зобов'язаннями перед банком. Своп на повну прибутковість – кредитний дериватив, що враховує зміну ринкової вартості базового активу. Опціон і форвард на кредитний спред – похідні інструменти, в основі яких – прибутковість базового активу і його еквівалента по терміну погашення. Опціон на кредитний спред – право або можливість покупця продати або купити будь-яке зростання кредитного спреда за умови сплати певної премії.

Таким чином, поява ринку кредитних деривативів є об'єктивною необхідністю, оскільки впливає на ефективність роботи банківської та фінансової систем в цілому. З великою часткою ймовірності разом із появою ринку кредитних деривативів можна очікувати поживлення активності серед кредитних організацій як банківського, так і небанківського сектора.

Діденко С.В. Кредитні деривативи: теоретичні та емпіричні аспекти [Текст] / С.В. Діденко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доп. VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-11 листопада 2005 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2005. - Вип. 8. - С. 46-47.